

A Szépirodalmi Figyelő körkérdéssel fordult a kortárs magyar kritikai élet résztvevőihöz, aktív alakítóihoz azt tudakolván: miért nincs ma Magyarországon értékelő irodalmi kritika? A felvetett probléma kapcsán eljuttatta a megkérdezettekhez előfeltevéseit, ezzel biztosítva a méltányos vitához szükséges feltételeket.

Meglátásunk szerint a beérkezett válaszok, bár nem feltétlenül reprezentatívak a kritikai élet egészére nézve, jól jelzik a témával kapcsolatban meglévő, eltérő megközelítéseket, így jó sorvezetőként szolgálhatnak a vita továbbviteléhez.

A Szépirodalmi Figyelő természetesen készséggel fogad további hozzászólásokat is a szif@racio.hu címen.

## VITAINDÍTÓ

A kortárs irodalmi életben jelenlévő kritikaírói attitűd kevés kivételtől eltekintve alapvetően affirmatív. Nem kell rendszeres folyóirat-olvasónak lenni ahhoz, hogy észrevegyük: kritikásaink túlságosan nagy jóindulattal fordulnak az értékelendő művek felé. Irodalmi kritikásaink jámborsága már csak azért is szembetűnő, mert az utóbbi időszakban a film- és színházkritika (elsősorban a kapcsolódó fórumok, így a blogok és magazinok alternatív véleményformálási gyakorlata miatt) jóval bátrabb és szókimondóbb lett. Bár a fiatal irodalmi nyilvánosságot egyre inkább meghatározó internet sajátos terei elvileg az irodalmi kritika „demokratizálásának” irányába hatnak, a Könyvesblog megindulásával egy időben feléledő ún. kis kritikavitában felvetett valódi problémák továbbra sincsenek megnyugtatóan körüljárva.

Az irodalmi kritika jól érzi magát nyomtatásban. Eddig nem hozott lényegi változást a szöveget hordozó és megjelenítő eszközök technológiai fejlődése. Egy kritikát vagy recenziót közlő portálon ugyanazok a normák érvényesülnek, mint egy folyóiratnál, az irodalmi közélet analóg valósága pedig továbbra is a legrosszabb értelemben vett kon-

zervatív irodalmárokat nevel ki magából: egy újításra képtelen, normakövető nemzedéket. Ezért a jelen irodalmi nyilvánosság mintája nem fenntartható, mert milyenségét sokkal inkább irodalmon és kritikán túli, mint irodalmon és kritikán inneni szempontok határozzák meg. Az ilyen szempontok közé tartozik az alkotó és a kritikus közötti személyes ismeretség hatása, a kanonikusnak számító vélemény hiperkorrekt továbbörökítésének feltétlen igénye és egy sajátos értelemben vett publikációs kényszer. Ezeket a szempontokat persze sosem lehet teljesen kizárni a mindennapi praxisból; a baj akkor kezdődik, amikor ezek válnak meghatározóvá, és az olyan szempontok, amelyeknek a kritikai tevékenységet eredendően meg kellene határozniuk (így például az értékelő bemutatás), másodlagossá vagy egyenesen érdektelenné válnak.

Ha ez az értékelés megfelel a valóságnak, az olyan kérdéseket vet el, amelyek alkalmasak arra, hogy a jelenkori irodalmi kritikai gyakorlatot szinte teljes egészében aláássák. Ha az igazodás, a kanonikusnak való megfelelés és az önmagáért való dicséret kritikája kiszorítja az „igazmondó kritikát”, amely egy plurális értékmézőben is hajlandó véleményt megfogalmazni, akkor a visszajelzésből, az értő olvasásból származó energiáit veszíti el az irodalom. Ha pedig az irodalom lényegének táplálására szolgáló műfaj az irodalmon kívül kerül, akkor diszfunkcionálissá válik.

Mindezek alapján kérdezzük az irodalmi nyilvánosságot jól ismerő, a fenti értékeléssel és a benne rejlő előfeltevésekkel nem feltétlenül egyetértő irodalmárokat, mit gondolnak: *miért nincs ma Magyarországon értékelő irodalmi kritika?*

Horkay Hörcher Ferenc

## JÁMBORSÁG KONTRA ÉRTÉKELÉS?

A hazai kritikai élet kétségtelenül sok sebből vérzik. Ezért hálásak lehetünk a Szépirodalmi Figyelő szerkesztőinek, amiért ismét és elvi igénnyel vetik fel a kritikaírás problémáját. Ám ha már kritikánál tartunk, nem állhatom meg, hogy ne tegyem szóvá, nem értem a kérdéseket. Egyfelől ugyanis mintha azt látszanának nehezményezni, hogy a hazai irodalomkritika túlságosan is lágyszívű és jámbor: „kritikásaink